

-Kıt'a (TEO)

ISEN,

Mustafa (Dr.), "Kıt'a", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, C. V. (1982), 337 - 33
S.

24 MAYIS 1993

Kit'a

(TED)

7

173 HAZIRAN 1991

qit'a, Persian *qet'e*, a type of poem in classical Arabic and Persian poetry, and

in that of other nations whose poetry is based on Arabic and Persian models. In form it is close to the *ghazal* and *qaṣida* (qqv), but the *matla'* is not used, ie the rhyme scheme is ab, cb, db etc. The subject varies: humour, satire, autobiography, views on society. The term *qit'a* is sometimes used for short poems in *ghazal* form, in which the *takhalluṣ* (author's poetic name) is not found in the *maqta'* (final couplet).

JB

Jiri Bečka

DICTIONARY OF ORIENTAL LITERATURES, ed. JIRI BECKA
c. III, () LONDON. s.

155-156

11 HAZIRAN 1991

منابع: دره نجفی، ۲۷؛ عروض سیفی و قافیه جامی، ۴۸، ۵۳؛ فرهنگ اصطلاحات ادبی، شریعت، ۱۲۵؛ فرهنگ بلاغی - ادبی، ۸۹۱/۲؛ فرهنگ عروضی، ۸۹؛ المعجم، ۵۶؛ واژه نامه هنر شاعری، ۲۱۰؛ صفوی

قطعه (qet.e)، در لغت به معنی تکه ای از چیزی، و در اصطلاح ادبی، به قالب شعری گفته می شود که بیت های آن بر یک وزن باشند، و مصراع های فرد آن تابع قافیه شعر نباشند. قطعه را از نظر کاربرد قافیه، بدین شکل می توان نشان داد:

_____ آ _____	_____ ب _____
_____ پ _____	_____ ب _____
_____ ت _____	_____ ب _____
_____ ث _____	_____ ب _____
_____ ج _____	_____ ب _____

از ویژگی های قطعه آن است که تمام بیت های آن موضوع واحدی، از قبیل حکمت، پند، مدح* یا هجو را دنبال می کند. تعداد بیت های قطعه از دو به بالا است و حتی در مواردی به حدود ۶۰ بیت هم رسیده است؛ اما اغلب قطعه ها حداکثر ۱۵ یا ۱۶ بیت دارند. در میان شاعران، ابن یمن مشهورترین قطعه ها را سروده است و از معروف ترین قطعه های دوره معاصر، «مست و هوشیار» پروین اعتصامی، «ضلال مبین» ملک الشعرای بهار، و همین قطعه «بقای انسب» ایرج میرزا است: «قصه شنیدم که بوالعلا به همه عمر - لحم نخورد و ذوات لحم نیارزد/ در مرض موت با اجازه دستور - خادم او جوجه با به محضر او برد/ خواجه چو آن طیر کشته دید برابر - اشک تحسّر ز هر دو دیده بیفشرد/ گفت چرا مایان شدی، نشدی شیر - تا نتواند کست به خون کشد و خورد/ مرگ برای ضعیف امر طبیعی ست - هر قوی اول ضعیف گشت و سپس مرد.» در دیوان* های شعر شاعران، بخش مربوط به قطعات را مقطعات نیز نام نهاده اند. قطعه از قالب هایی است که می تواند برای نوع ادبی طنز و هجو استفاده شود. همچنین شعرهایی را که دو بیت دارند و مصراع اول آن ها نیز با دو مصراع زوج هم قافیه باشد، در صورتی که وزن آن، وزن دوبیتی* (مفاعیلن مفاعیلن فاعلن) یا وزن رباعی* (مفعول مفاعیلن مفاعیلن فع یاء...) نباشد، قطعه می نامند، مانند: «گر چه شاطر بود خروس به جنگ - چه زند پیش باز رویین چنگ / گریه شیر است در گرفتن موش - لیک موش است در مصاف پلنگ.» از ویژگی های قطعه، گریز آن از زبان فاخر

قصیده* و زبان محدود غزل* است، زیرا قطعه برای آن که حرف معلومی را به مؤثرترین وجهی بیان کند، ناچار از استفاده زبان محاوره است. همچنین تمام بیت های قطعه توالی منطقی دارند و به دلیل بیان موضوعی واحد دنبال یکدیگرگردند.

منابع: انواع ادبی، شمیسا، ۳۳۴، ۳۳۵؛ انواع شعر فارسی، ۴۹۷-۵۰۳؛ بدایع الافکار، ۷۱؛ دره نجفی، ۹۸؛ سبک خراسانی در شعر فارسی، ۱۶۶؛ فرهنگ ادبیات فارسی دری، ۴۰۱؛ فرهنگ اصطلاحات ادبی، داد، ۲۳۸؛ فرهنگ اصطلاحات ادبی، شریعت، ۱۲۵؛ فرهنگ بلاغی - ادبی، ۸۹۳/۲؛ فنون بلاغت و صناعات ادبی، ۱۴۸-۱۵۱؛ المعجم، ۴۱۹؛ نقد الشعر، ۳۳؛ واژه نامه هنر شاعری، ۲۱۰-۲۱۱؛ ضیا موحد، «قطعه در شعر فارسی»، نشر دانش، سال ۱۴، خرداد و تیر ۱۳۷۳، ش، صص ۱۶-۱۸.

عباسپور

قطعه ادبی (qat.e-ye.a.da.bi)، نوعی نوشته منشور کوتاه ادبی که در آن نویسنده با تعبیرهایی شاعرانه به بیان خیالپردازی ها و احساسات و عواطف غالباً رمانتیک خود، یا درونمایه ای واحد، می پردازد. قطعه ادبی نه شعر است، نه داستان، بلکه انشایی است با تعبیرهای شاعرانه و فضایی رمانتیک که می توان آن را در حوزه نثر شاعرانه قرار داد. قطعه «مرگ» از صادق هدایت (۱۲۸۱-۱۳۳۰ش)، نمونه ای از یک قطعه ادبی است که بخشی از آن چنین است: «... اگر مرگ نبود همه آرزویش را می کردند، فریادهای ناامیدی به آسمان بلند می شد، به طبیعت نفرین می فرستادند... ای مرگ! تو از غم و اندوه زندگانی کاسته، بار سنگین آن را از دوش برمی داری، سیه روز تیره بخت سرگردان را سر و سامان می دهی، تو نوشداروی ماتم زدگی و ناامیدی می باشی، دیده سرشک بار را خشک می گردانی. تو مانند مادر مهربانی هستی که بچه خود را پس از یک روز طوفانی در آغوش کشیده، نوازش می کند و می خواباند... تو پرتو درخشانی اما تاریک می پندارند، تو سروش فرخنده شادمانی هستی اما در آستانه تو شیون می کشند، تو فرستاده سوگواری نیستی، تو درمان دل های پژمرده می باشی، تو دریچه امید به روی ناامیدان باز می کنی... تو سزاوار ستایش هستی، تو زندگانی جاویدان داری...» تقریباً از اواخر دوره قاجار بود که برخی از شاعران و نویسندگان ایرانی به ترجمه شعرها و نوشته های رمانتیک های اروپایی (به ویژه از شاعران و نویسندگان فرانسوی) روی آوردند. ترجمه منشور این شعرها و قطعه های رمانتیک (مثلاً ترجمه های

fell from 8,741,000 heads in 1993 to a mere 3,716,000 in 1997. Inflation has also been a major problem since the creation of a national currency, the *som*, in 1993; soaring up to more than 1000% in 1992-3, it has been down to 18% in 1998, rising again to 36% in 1999 in the aftermath of the financial crisis in Russia. In spite of this, the GDP was up by 3.6% in 1999, mainly due to over-average agricultural production. But economic prospects do not seem as bright now (2000-1) as in the latter 1990s.

Kyrgyzstan faces serious security problems, mainly in the Farghāna region. In 1999 and 2000, Islamists from northern Tadjikistan have made incursions into Kyrgyzstani territory. Previously, security had not been a priority issue for the Kyrgyzstani government, but in 2001, military expenditure was increased by 250%. Linked to this is the drug traffic (cannabis, but mostly opiates from Afghanistan and Tadjikistan), making Osh one of its major hubs in Central Asia. Other transnational problems include an increasing water problem (downstream Uzbekistan and Kazakhstan depend on water supplies from Kyrgyzstani sources; water demand has increased by over 25% during the last decade).

The nation-building process involves a re-interpretation of the past, focussing on attempts at statehood in the more distant past and a re-evaluation of the early Kyrgyz nationalists, including those who fell victim to the Stalinist purges.

Bibliography (in addition to references given in the article): F. Willfort, *Turkestanisches Tagebuch*, Vienna 1930 (eye-witness of 1916 uprising and of events in 1917); G.K. Krongardt, *Naselenie Kirgizstana vo vtoroi polovine XIX-načale XX v.*, Bishkek 1997; *Istoriya Kirgizstana: XX vek*, Pod obščey redaktsiei U. Isotonova, Bishkek 1998; J. Anderson, *Kyrgyzstan. Central Asia's island of democracy?*, Amsterdam 1999; *Osnovnye itogi pervoy natsional'noy perepisi naseleniya Kirgizskoy Respubliki 1999 goda*, Bishkek 2000.

(J. PAUL)

KIRMĀNĪ, ḤĀDJĪ MUHAMMAD KARĪM KHĀN [see SHAYKHĪYYA. 2].

KISAKÜREK, NECİP FAZİL (1905-83), Turkish poet who wrote metaphysical poems of anxiety, darkness, loneliness and death, and whose tone became progressively mystical and, at the end, dogmatically religious. Already a bohemian as a student of philosophy in Istanbul, he continued a life of gambling, drinking and womanising as he worked first as a bank inspector and then as a teacher at various post-secondary schools in Ankara. Meeting the Naqshbandī *sheykh* Abdülhakim Arvasi in 1934 became a turning point in his life by providing an answer in religion for his spiritual and intellectual crises. He quit his job in 1942 in order to devote all his time to writing and publishing. He published two journals: *Ağaç* ("Tree", 1936), and *Büyük doğu* ("The Great East", 1943-78). He was politically active in religious causes, and used especially *Büyük doğu* as an ideological platform.

Although he also wrote short stories, novels, monographs on as diverse topics as Imām 'Alī, 'Abd ūl-Hamīd II and Nāmīk Kemāl, and plays of which the most noteworthy is *Bir adam yaratmak* ("To create a man", 1938), Kısakürek is first and foremost admired as a poet. With his first three books of poetry, he was hailed as a new voice in Turkish poetry. The tone of feverish nightmare in his early poems is created by striking, sometimes erotically charged images, by paradoxical metaphors of being and nothingness which dissolve into each other, and by experiments

with the lengths of syllables that play with the traditional syllabic measure of Turkish folk poetry. After his conversion, he publicly disowned all but a few of his previous poems. His lifelong goal was to create one definitive book which would include all of his poems. He achieved this with *Çile* ("Suffering", 1974), which has 385 poems. In his later poems, the tone is of impatient waiting for death because he believed that the terror of death and loneliness ended in dying and uniting with God. He defines a poem as a thought stated in emotional terms, and argues that the structure of a poem should be completely absorbed by the theme. Details of his life can be found in his two books of memoirs: *O ve ben* ("He and I", 1974) and *Babnālī* (1975).

Bibliography: 1. English translations of some of his poems appear in Talat Sait Halman, (ed.), *Contemporary Turkish literature*, New Jersey, London and Toronto 1982, 353-4; Feyyaz Kayacan Fergar (ed.), *Modern Turkish poetry*, Herts. 1992, 62-3; Kemal Silay (ed.), *An anthology of Turkish literature*, Indiana 1996, 394-6.

2. Studies. Hasan Çebi, *Bütün yönleriyle Necip Fazıl Kısakürek'in şüri*, Ankara 1987; Ahmet Oktay, *Cumhuriyet dönemi edebiyatı 1923-50*, Ankara 1994, 989-1015; *Bütün yönleriyle Necip Fazıl*, Ankara 1994; M. Orhan Okay, *Necip Fazıl Kısakürek*, Istanbul 1998.

(SİBEL EROL)

KİT'A (A.), pl. *kiṭ'a*, or *mukatta'a*, pl. *mukatta'āt*, literally "piece, part cut off from the whole, segment". As a literary concept *kiṭ'a* denotes a form of poetry.

1. In Arabic poetry

A *kiṭ'a* or *mukatta'a* is a short monothematic poem or fragment of a poem, in contrast to the long (often polythematic) poem, the *qaṣīda* [q.v.]. The term *kiṭ'a* can actually denote a piece or part of a longer poem (e.g. poetic quotes in anthologies) [see *MUKHTARĀT*]. However, it is, in particular, independent short poems that are named thus (in rare cases, they are also termed *kiṣār al-qaṣā'id*; see al-Djāhiz, *K. al-Hayawān*, iii, 98). Western scholars usually equate *qaṣīda* and *kiṭ'a* with polythematic and monothematic poems respectively, while indigenous Arab critics in general consider only the length of a poem as a criterion for distinguishing between the two forms (cf. van Gelder, *Braviy*, 79 f.). They could, however, never agree on the number of verses that determines the borderline between the two forms. Ibn Rashīq names seven or ten verses (*Umda*, i, 188-9) as the lower limit for a *qaṣīda*; other numbers are mentioned as well, however (cf. van Gelder, 79-80). According to the Arab, and in contradistinction to the Persian, critics, the non-existence, of an opening verse (*maṭla'*) with internal rhyming (*taṣnī'*) does not count as a criterion for the *kiṭ'a*. As a matter of fact, there are more than enough *kiṭ'as* containing such opening verses even in the earliest times. Thoughts as to the purpose for which the ancient Arabs preferred short poems have already been formulated within the context of pre-systematic criticism. Abū 'Amr b. al-'Alā' and al-Khaṭīb b. Ahmad [q.v.] are said to have remarked on this: they were used whenever a poem had to be memorised. Others think that the *kiṭ'a* is especially useful for expressing disputes, proverbs and jests (cf. Ibn Rashīq, i, 186).

Kiṭ'as can be found in almost every *diwān* of poetry and in numerous other works dealing with poetry and other topics (*inter alia* in the *ayyām al-'Arab*, and also in many historical works, such as Ibn Hishām's *Sira*, al-Ṭabarī's *Ta'rikh*, and al-Balādhuri's *Ansāb al-aṣhrāf*). The *kiṭ'a* is not subject to any thematic limitations. A classification and characterisation of the contents